

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С.МАКАРЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом СумДПУ імені А.С.Макаренка

№ 6/0 від 23 грудня 2019 року

Ректор [підпис] проф.Ю.О.Лянной

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОСВІТНІ ПРОГРАМИ У
СУМСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
імені А.С.МАКАРЕНКА**

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною радою
протокол № 2 від 11.12.2019 року

УХВАЛЕНО

рішенням вченої ради університету
протокол № 5 від 23 грудня 2019 року

Суми 2019

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення «Про освітні програми у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» (далі – Положення; далі – Освітня програма) розроблено відповідно до вимог Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

1.2. Положення ґрунтується на чинних нормативно-правових актах щодо ліцензування спеціальностей та акредитації освітніх програм.

1.3. Основні терміни Положення та їх визначення:

Акредитація – оцінювання Освітньої програми та/або освітньої діяльності Університету за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання.

Атестація – встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Гарант освітньої програми – науково-педагогічний працівник, який несе відповідальність за її якість, має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до Освітньої програми спеціальністю, стаж науково-педагогічної роботи не менше 10 років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та 5 років для освітнього ступеня бакалавра.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти:

Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентності рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної галузі, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку;

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, що залежать від предметної галузі, та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

Робоча програма навчальної дисципліни – навчально-методичний документ, складниками якого є опис навчальної дисципліни, мета вивчення дисципліни, передумови для вивчення цієї дисципліни, очікувані результати навчання, критерії оцінювання результатів навчання та розподіл балів, засоби діагностики результатів навчання, програма навчальної дисципліни, рекомендовані джерела інформації.

Національна рамка кваліфікацій (НРК) – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.

Освітній компонент – змістовна складова Освітньої програми, що має послідовний чіткий набір результатів навчання та відповідні критерії оцінювання.

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо-наукова, освітньо-творча) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти. Програмні результати навчання за освітньою програмою відображаються в профілю Освітньої програми; результати навчання за освітніми компонентами професійної програми відображаються в робочих програмах навчальних дисциплін, практик та інших компонентів Освітньої програми.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, яку визначає університет. Передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої освіти. У межах однієї програми вищої освіти може бути запроваджено кілька споріднених спеціалізацій. Спеціалізація може бути спрямована на здобуття компетентностей, що визначені відповідним професійним стандартом.

Якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, що встановлені законодавством, певним освітнім та професійним стандартом освіти та/або договором на надання освітніх послуг.

Якість освітньої діяльності – рівень організації і реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, які встановлені законодавством і/або договором на надання освітніх послуг.

II. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. Спрямованість освітніх програм

У рамках однієї спеціальності Університет може реалізувати декілька Освітніх програм за різними спеціалізаціями. Профільна спрямованість, обумовлена суттєвими особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів, є підставою для розроблення окремої Освітньої програми. Окрему Освітню програму можуть спільно реалізувати декілька НН інститутів/факультетів Університету.

Навчання за Освітньою програмою проводиться за денною та/або заочною формами. У разі організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати Освітньої програми за певним рівнем вищої освіти не мають різнитися.

Прийняття або зміна стандарту вищої освіти є підставою для розроблення нової Освітньої програми або перегляду існуючої.

Кожна Освітня програма має гаранта Освітньої програми.

2.2. Види основних освітніх програм

За видом освітньої діяльності Освітньої програми поділяють на:

- програми вищої освіти;
- програми післядипломної освіти.

За рівнем вищої освіти Освітні програми поділяються на:

- програми підготовки бакалаврів;
- програми підготовки магістрів;
- програми підготовки докторів філософії.

За предметом Освітні програми можуть:

- відповідати одній спеціальності;
- бути міждисциплінарними.

За належністю (місцем реалізації) Освітні програми можуть розділятися на:

- факультетські, які реалізуються в одному підрозділі Університету;

- університетські, що реалізуються паралельно в двох і більше підрозділах Університету;
- спільні, що реалізуються Університетом спільно з іншими організаціями, у т.ч. зарубіжними.

Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної Освітньої програми.

2.3. Документальне забезпечення освітньої програми

Структура Освітньої програми включає:

- лист-погодження освітньої програми;
- передмову із зазначенням розробників та рецензентів Освітньої програми;
- профіль Освітньої програми;
- перелік освітніх компонентів Освітньої програми та їх логічну послідовність;
- форму атестації здобувачів вищої освіти;
- матрицю відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам Освітньої програми,
- матрицю забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами Освітньої програми. (Додаток 1)

Додатками до Освітньої програми є:

- навчальний план;
- робочі програми навчальних дисциплін;
- програми практик;
- документи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу та підсумкову атестацію здобувачів вищої освіти;
- засоби оцінювання результатів навчальних досягнень (комплекти тестів, комплексних завдань тощо, розміщених на паперових та електронних носіях).

Навчально-методичне забезпечення розробляють для всіх освітніх компонентів Освітньої програми, затверджують, оновлюють і оприлюднюють згідно з чинними нормативно-правовими актами Університету.

ІІІ. ПОРЯДОК ВІДКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Освітні програми Університету відкриваються за ліцензованими спеціальностями задля забезпечення потреб держави у висококваліфікованих фахівцях, а громадян України – в освітніх послугах гарантованої якості,

виконання замовлення ринку праці та регуляторних органів (у т. ч. за прямими угодами), забезпечення професійної успішності випускників, зростання ролі Університету в наданні освітніх послуг на міжнародному рівні (у т. ч. шляхом розширення участі у міжнародних програмах академічної мобільності).

3.2. Розроблення проекту Освітньої програми можуть ініціювати кафедри та/або науково-дослідні підрозділи Університету, а також окремі штатні науково-педагогічні працівники.

Для розроблення проекту програми ініціатори формують робочу групу із числа штатних працівників Університету.

3.3. Відкриття Освітніх програм складається з таких етапів:

1) обґрунтування необхідності відкриття нової Освітньої програми (формування пояснювальної записки, в якій обґрунтовується необхідність започаткування нової програми та вказуються її основні характеристики) (Додаток 2);

2) попереднє погодження науково-методичною комісією структурного підрозділу, результатом якого є висновок щодо можливості започаткування нової Освітньої програми;

3) робоча група, із врахуванням висновку науково-методичної комісії структурного підрозділу консультацій із роботодавцями, студентами, науково-педагогічними працівниками розробляє проект опису Освітньої програми, який включає: профіль освітньої програми, перелік освітніх компонентів Освітньої програми та їх логічну послідовність, форму атестації здобувачів вищої освіти, матриці забезпечення компонентами програми програмних компетентностей та результатів навчання;

4) експертиза проектних матеріалів (пояснювальної записки, опису Освітньої програми);

5) затвердження проекту Освітньої програми.

3.4. Експертиза проектних матеріалів включає кілька обов'язкових етапів:

1) внутрішня експертиза на рівні структурного підрозділу;

2) зовнішня фахова експертиза;

3) внутрішня експертиза на рівні університету.

3.5. До внутрішньої експертизи на рівні структурного підрозділу (факультету, НН інституту) залучаються профільні кафедри, науково-методична комісія та вчена рада. Їх висновки і рекомендації є основою для прийняття рішення на третьому етапі.

3.6. На зовнішню фахову експертизу пропозиції проектної групи щодо відкриття нової Освітньої програми направляються до визнаних фахівців у відповідній галузі, які не перебувають з Університетом в договірних відносинах.

Мінімальна кількість рецензій - дві, при цьому одна із них від науково-педагогічного працівника закладу, де здійснюється підготовка фахівців за подібною програмою, друга – від потенційних роботодавців.

3.7. Відповідність проекту Освітньої програми вимогам освітніх стандартів, цього Положення, інших нормативних документів, перевіряється центром забезпечення якості освіти (для Освітньої програми підготовки бакалаврів та магістрів) чи відділом аспірантури (для Освітньої програми підготовки доктора-філософії) та погоджується науково-методичною радою університету.

Для внутрішньої експертизи на рівні Університету до проектних матеріалів (пояснювальної записки, опису Освітньої програми) додаються висновки внутрішніх експертиз на рівні структурного підрозділу і висновки зовнішньої експертизи.

3.8. Проект Освітньої програми оприлюднюється на офіційному сайті університету для публічного обговорення протягом місяця.

3.9. Рішення про відкриття або закриття Освітньої програми ухвалює вчена рада Університету за поданням Науково-методичної ради Університету з урахуванням Стратегії розвитку університету, а також результатів проведеної експертизи (у т. ч. економічної доцільності).

IV. МОНІТОРИНГ, ЗМІНА ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

4.1. Моніторинг Освітніх програм здійснюється на локальному та загально університетському рівнях.

4.2. Локальний моніторинг здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр. Відповідальність за організацію та проведення локального моніторингу Освітньої програми покладається на її гаранта. Результати локального моніторингу не рідше ніж раз на рік обговорюються на науково-методичній комісії і вченій раді відповідного структурного підрозділу. Звіти із локального моніторингу подаються до центру забезпечення якості вищої освіти.

4.3. Організація та здійснення загальноуніверситетського моніторингу, метою якого є узагальнення та поширення кращих практик у межах

Університету, своєчасне виявлення негативних тенденцій, допомога у формуванні самозвітів для акредитації Освітніх програм і формування фактологічної бази для інституційної акредитації, покладається на центр забезпечення якості вищої освіти Університету. Центр забезпечення якості вищої освіти заготує аналітичні матеріали для Науково-методичної ради та Вченої ради Університету за звітами щодо локального моніторингу.

Необхідним складником локального та загальноуніверситетського моніторингу є опитування здобувачів освіти, випускників і роботодавців щодо їхньої задоволеності Освітньою програмою, її компонентами, організацією та забезпеченням освітнього процесу, викладацьким складом.

4.4. Основними підставами для зміни та/або закриття Освітніх програм є:

- зміни у нормативних документах, які регулюють питання змісту освіти за відповідним рівнем та/або спеціальністю, у тому числі прийняття нових освітніх і професійних стандартів;

- результати моніторингу, якщо ними встановлено:

- 1) невідповідність розрахованого навантаження реальному навантаженню здобувача вищої освіти для набуття програмних результатів навчання;

- 2) недостатній рівень опанування програмних результатів навчання більшістю здобувачів вищої освіти;

- 3) недостатню валідність результатів оцінювання;

- 4) інші факти, які свідчать про недосягнення визначених Освітньою програмою цілей та/або недотримання вимог стандартів забезпечення якості;

- перевищення витрат на реалізацію Освітньої програми над плановими показниками та/або суттєве зменшення надходжень на її реалізацію, що унеможлиблює її фінансування у повному обсязі;

- результати моніторингу ринку праці, якими виявлено невідповідність Освітньої програми його потребам;

- інші визначені законодавством України обставини.

4.5. Внесення змін до Освітніх програм і прийняття рішення про їх припинення здійснюються з дотриманням тих самих умов і в тому самому порядку, що й затвердження.

Голова науково-методичної ради

Провідний юрисконсульт

Л.В. Пшенична

В.М. Черкашин